

Інструктаж з охорони праці

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» роботодавець зобов'язаний забезпечувати безпечні умови праці кожному зі своїх працівників. Але це зовсім не говорить про те, що працівник не несе ніякої відповідальності за свої дії, і що за все його помилки голову знесуть виключно начальству. Зовсім ні. В даному випадку, відповідальність несуть обидві сторони. Працівники зобов'язані піклуватися не тільки про особисту безпеку і здоров'я, а й про безпеку і здоров'я оточуючих людей, а також знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведіння із засобами виробництва та багато іншого.

Інструктажі з питань охорони праці проводяться на всіх підприємствах, установах і організаціях незалежно від характеру їх трудової діяльності, підлеглості і форми власності. Мета інструктажу - навчити працівника правильно і безпечно для себе і навколишнього середовища виконувати свої трудові обов'язки.

Працівники, під час прийняття на роботу та періодично, повинні проходити на підприємстві інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

Відповідальність за організацію навчання та перевірку знань з охорони праці на підприємстві покладається на його керівника, а в структурних підрозділах (цеху, дільниці, лабораторії, майстерні тощо) — на керівників цих підрозділів.

Контроль за навчанням і періодичністю перевірки знань з питань охорони праці здійснює служба охорони праці або працівники, на яких покладено ці обов'язки керівником (правлінням) підприємства.

За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці поділяються на:

- ✓ **вступний,**
- ✓ **первинний,**
- ✓ **повторний,**
- ✓ **позаплановий**
- ✓ **цільовий.**

Вступний інструктаж

Вступний інструктаж проводиться з усіма працівниками, які щойно прийняті на роботу (постійну або тимчасову), незалежно від їх освіти, стажу роботи за цією професією або посади; працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства; екскурсантами у разі екскурсії на підприємство, працівниками, які знаходяться у відрядженні на підприємстві й беруть безпосередню участь у виробничому процесі; з водіями транспортних засобів, які вперше в'їжджають на територію підприємства; учнями, вихованцями та студентами навчально-виховних закладів перед початком трудового й професійного навчання в лабораторіях, майстернях на полігонах тощо.

Вступний інструктаж проводиться спеціалістом служби охорони праці або іншим фахівцем відповідно до наказу (розпорядження) по підприємству, який в установленому Типовим положенням порядку проходів навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці з урахуванням особливостей виробництва. Програма та тривалість інструктажу затверджуються керівником підприємства

Програма вступного інструктажу розробляється відділом охорони праці згідно з переліком питань, наведеним у додатку до Типового положення про навчання з питань охорони праці. Програму та тривалість інструктажу затверджує роботодавець.

Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці (додаток 5), який зберігається службою охорони праці або працівником, що відповідає за проведення вступного інструктажу, а також у наказі про прийняття працівника на роботу.

Первинний інструктаж

Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником: новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на підприємство або до фізичної особи, яка використовує найману працю; який переводиться з одного структурного підрозділу підприємства до іншого; який виконуватиме нову для нього роботу; відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.

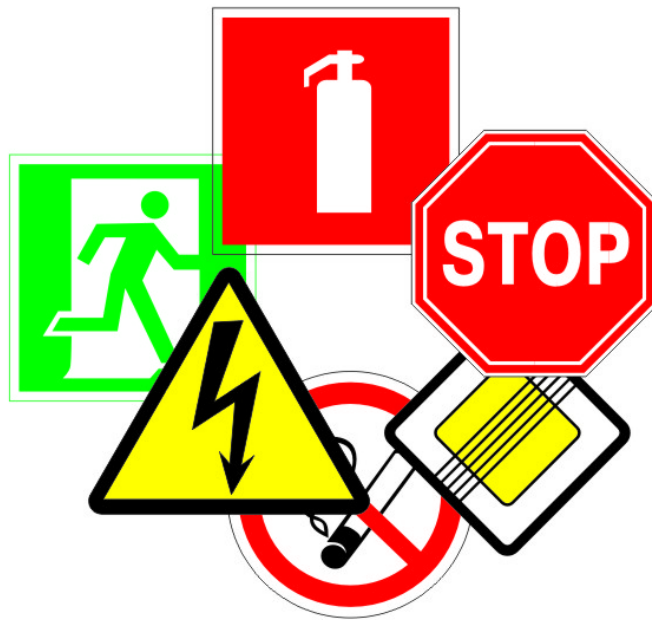

Проводиться з учнями та студентами середніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих закладів освіти: на початку занять у кожному кабінеті де навчальний процес пов'язаний з небезпечними або шкідливими факторами, у гуртках, перед уроками трудового навчання, фізкультури, при проведенні заходів за межами території закладів освіти; перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів; на початку вивчення кожного нового предмета (розділу, теми) навчального плану — із загальних вимог безпеки, пов'язаних з тематикою і особливостями проведення цих занять.

Первинний інструктаж проводять індивідуально або з групою осіб загальної спеціальності за програмою, складеною з урахуванням вимог відповідних інструкцій з охорони праці для працівників, інших нормативних актів про охорону праці, технічної документації.

Програму первинного інструктажу розробляє керівник цеху, дільниці, узгоджують із службою охорони праці та затверджує керівник підприємства, навчального закладу або їх відповідний структурний підрозділ.

Усі робітники і випускники професійних навчальних закладів після первинного інструктажу на робочому місці повинні пройти стажування протягом 2-15 змін під керівництвом досвідчених кваліфікованих робітників або спеціалістів, що призначаються наказом (розпорядженням) по підприємству, цеху, дільниці, виробництву. В окремих випадках стажування може не призначатися, якщо робітник має стаж роботи за своєю професією не менше трьох років, а робота, яку він виконуватиме, для нього знайома з попереднього місця праці.

**Охорона праці жінок,
вагітних жінок, неповнолітніх
дітей та при роботі з ЕОМ**

ОХОРОНА ПРАЦІ ЖІНОК ТА ВАГІТНИХ ЖІНОК

Конституція України (ст. 24) на вищому законодавчому рівні закріпила рівність прав жінки і чоловіка. Разом з тим, трудове законодавство, враховуючи фізіологічні особливості організму жінки, інтереси охорони материнства і дитинства, встановлює спеціальні норми, що стосуються охорони праці та здоров'я жінок.

Відповідно до ст. 174 КЗпП забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт по санітарному та побутовому обслуговуванню).

Кабінет Міністрів України своєю постановою від 27. 03.1996 р. № 381 затвердив програму вивільнення жінок із виробництв, пов'язаних з важкою працею та шкідливими умовами.

Забороняється також залучати жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для жінок норми. Міністерство охорони здоров'я України 10 грудня 1993 року видало наказ № 241, яким встановлені граничні норми підіймання і переміщення важких речей жінками:

— підіймання і переміщення вантажів при чергуванні з іншою роботою (до 2 разів на годину) — 10 кг;

— підіймання і переміщення вантажів постійно протягом робочої зміни — 7 кг.

Сумарна вага вантажу, який переміщується протягом кожної години робочої зміни, не повинна перевищувати: з робочої поверхні — 350 кг; з підлоги — 175 кг.

Залучення жінок до робіт у нічний час не допускається, за винятком тих галузей народного господарства, де це викликається необхідністю і дозволяється як тимчасовий захід (ст. 175 КЗпП).

У законодавстві про охорону праці приділяється значна увага наданню пільг вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до трьох років. Таких жінок забороняється залучати до роботи у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні, а також направляти у відрядження (ст. 176 КЗпП). Крім цього, жінки, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, не можуть залучатися до надурочних робіт або направлятися у відрядження без їх згоди (ст. 177 КЗпП). Вагітним жінкам, відповідно до медичного висновку, знижують норми виробітку, норми обслуговування, або вони переводяться на іншу роботу, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою (ст. 178 КЗпП).

Відповідно до Закону України „Про відпустки” (ст. 17) на підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами тривалістю 126 календарних днів (70 днів до і 56 після по'югів). Після закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами за бажанням жінки їй надається відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та додаткова неоплачувана відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею віку шести років. Час цих відпусток зараховується як в загальний, так і в безперервний стаж роботи і в стаж за спеціальністю (ст. 181 КЗпП).

Відповідно до ст. 19 Закону України „Про відпустки” жінці, яка працює і має двох і більше дітей віком до 15 років або дитину-інваліда, за її бажанням щорічно надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 5 календарних днів без урахування вихідних.

Забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату за мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до трьох років. Звільняти жінок, які мають дітей віком до трьох (шести) років, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу не допускається, крім випадків повної ліквідації підприємства, установи, організації, але з обов'язковим працевлаштуванням (ст. 184 КЗпП).

ОХОРОНА ПРАЦІ НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ

Держава враховує певні фізичні, фізіологічні та інші особливості неповнолітніх і виявляє турботу про здоров'я молодого покоління. Законодавчо це закріплено, зокрема, в ст. 43 Конституції України. Законом України "Про охорону праці" забороняється застосування праці неповнолітніх, тобто осіб віком до 18 років, на важких роботах і на роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах.

Забороняється також залучати неповнолітніх до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми. Граничні норми підіймання і переміщення важких речей неповнолітніми затверджені МОЗ України (табл.)

Календарний вік, років	Граничні норми маси вантажу, кг			
	Короткочасна робота		Тривала робота	
	Юнаки	Дівчата	Юнаки	Дівчата
14	5,0	2,5	-	-
15	12,0	6,0	8,4	4,2
16	14,0	7,0	11,2	5,6
17	16,0	8,0	12,6	6,3

- ▶ Не допускається зараховувати на роботу осіб, молодших 16 років. Однак, як виняток, можуть прийматися на роботу особи, які досягли 16 років, за згодою одного з батьків або особи, що його замінює. Для підготовки молоді до продуктивної праці допускається оформляти на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої роботи, яка не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час після досягнення ними 14-річного віку, за згодою одного з батьків або особи, що його замінює (ст. 188 КЗпП).
- ▶ Забороняється залучати неповнолітніх до нічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні (ст. 192 КЗпП). Усі особи, молодші 18 років, приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і в подальшому, до досягнення 21 року, щороку підлягають обов'язковому медичному оглядові (ст. 191 КЗпП).

- ❖ Для неповнолітніх у віці від 16 до 18 років встановлений скорочений 36-годинний робочий тиждень, а для 15-річних - 24-годинний.
- ❖ Заробітна плата працівникам молодше 18 років за скороченої тривалості щоденної роботи сплачується в такому ж розмірі, як працівникам відповідних категорій за повної тривалості щоденної роботи (ст. 194 КЗпП).
- ❖ Щорічні відпустки неповнолітнім надаються в літній час або, за їх бажанням, у будь-яку іншу пору року (ст. 195 КЗпП). Тривалість такої відпустки - один календарний місяць.
- ❖ Звільнення неповнолітніх з ініціативи власника або уповноваженого ним органу допускається, крім додержання загального порядку звільнення, тільки за згодою районної (міської) комісії в справах неповнолітніх (ст. 198 КЗпП).

28 квітня - Всесвітній день охорони праці

ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС РОБОТИ З ЕОМ

1. До самостійної роботи на персональних електронно-обчислювальних машинах (ПЕОМ) допускаються особи, що досягли 18-річного віку, пройшли медичний огляд, інструктаж з охорони праці і навчання за спеціальною програмою.
2. Під час роботи на ПЕОМ та інших пристроях, які входять до ПЕОМ, на працівника можуть впливати такі небезпечні та шкідливі фактори: електрострум; випромінювання; перенапруга зору під час роботи з екранними пристроями, особливо при нераціональному розташуванні екрана по відношенню до очей.
3. Освітлювальні установки повинні забезпечувати рівномірну освітленість і не повинні утворювати засліплюючих відблисків на клавіатурі й інших частинах пульта, а також на екрані дисплею в напрямку очей оператора.
4. Дисплеї повинні розташовуватися при однорядному їх розміщенні на відстані не меншій 1м від стін; відстань між робочими місцями повинна бути не менша 1,5м. Забороняється встановлювати дисплеї екранами один проти одного.

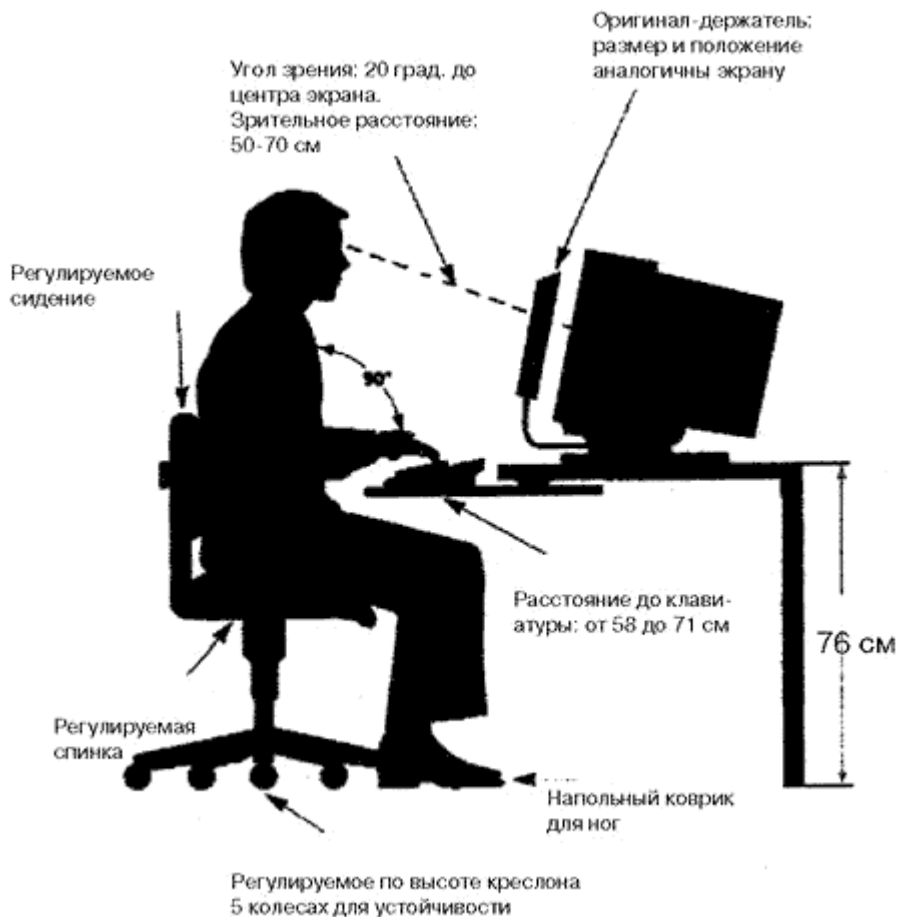
5. Кут нахилу екрана дисплея по відношенню до вертикалі повинен складати 10-15 градусів, а відстань до екрана - 400-500мм.

6. У приміщеннях і на робочому місці необхідно підтримувати чистоту і порядок, проводити систематичне провітрювання.

7. Про всі виявлені під час роботи несправності обладнання необхідно доповісти керівнику у випадку аварії слід негайно припинити роботу для усунення аварійних обставин.

8. Про кожний нещасний випадок очевидець, працівник, який його виявив, або сам потерпілий повинні доповісти безпосередньому керівникові робіт і вжити заходів щодо лікарської допомоги.

9. Керівники, які не забезпечили дотримання вимог цієї інструкції, а також особи, що допустили порушення цих вимог притягуються до відповідальності, згідно з діючим законодавством.

10. За порушення пунктів даної інструкції винні притягуються до матеріальної, адміністративної і кримінальної відповідальності згідно з діючим Законом України про охорону праці.

11. Необхідно чітко виконувати встановлений режим праці та відпочинку, що враховує функціональну напруженість праці, динаміку систем організму та працездатності і передбачає обов'язкове виконання регламентованих перерв.

Вимоги безпеки праці перед початком роботи.

12. Перевірити наявність та надійність захисного заземлення устаткування.

13. Перевірити стан електричного шнура та вилки.

14. Перевірити справність вимикачів та інших органів управління ПЕОМ.

15. Перевірити наявність та стан захисного екрана на дисплеї.

16. При виявленні будь-яких несправностей ПЕОМ не вмикати і негайно повідомити про це керівника

Вимоги безпеки праці під час роботи.

17. Виконувати тільки ту роботу, яка входить в обов'язки працівника.

18. Вмикати і вимикати ПЕОМ тільки вимикачами, забороняється проводити вимкнення вийманням вилки з розетки.

19. Забороняється оператору знімати захисні кожухи з обладнання і працювати без них.

20. Не допускати до ПЕОМ сторонніх осіб, які не беруть участі у роботі.

21. Забороняється переміщати і переносити блоки, обладнання, які знаходяться під напругою.

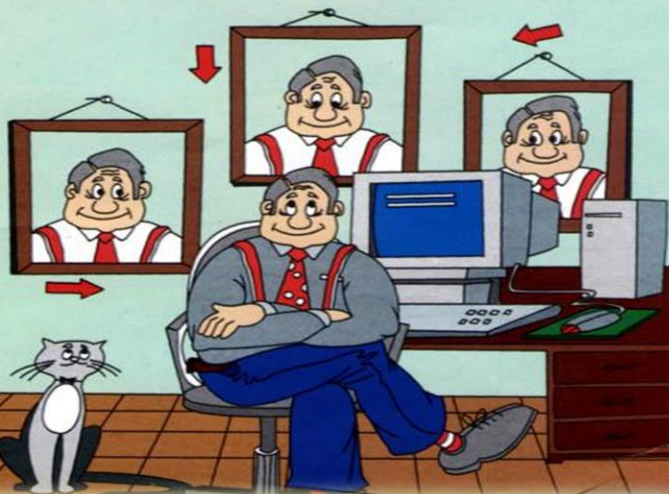
22. Забороняється поправляти і заправляти фарбуючу стрічку на принтері під час роботи.

23. Не палити на робочому місці.

**СОБЛЮДАЙ НОРМЫ ТЕМПЕРАТУРЫ
ВЛАЖНОСТИ, ОСВЕЩЕННОСТИ
ПОМЕЩЕНИЙ С ПЭВМ**

ГИМНАСТИКА ДЛЯ ГЛАЗ
ПОМОГАЕТ СОХРАНИТЬ
ЗРЕНИЕ

ПРИ РАБОТЕ НА КОМПЬЮТЕРЕ
ПЕРИОДИЧЕСКИ ДЕЛАЙ
ГИМНАСТИКУ

24. Суворо виконувати загальні вимоги по електробезпеці та пожежній безпеці. Самостійно розбирати та проводити ремонт електронної та електронно-механічної частини ПЕОМ категорично забороняється. Ці роботи можуть виконувати лише фахівці з технічного обслуговування ПЕОМ.

25. Основною перервою є перерва на обід. Крім того, у відповідності з особливостями трудової діяльності працівників на ПЕОМ, в режимі праці повинні бути додатково через кожну годину роботи перерви на 5-10 хв., а через 2 год.- на 15 хв.

26. Кількість знаків, які опрацьовуються, не повинна перевищувати 30-и тисяч за 4 години роботи.

27. Під час роботи з текстовою інформацією (у режимі введення даних, редагування тексту та читання з екрану дисплея) найбільш фізіологічним є пред'явлення чорних знаків на світлому фоні

Вимоги безпеки праці після закінчення роботи.

28. Відключити ПЕОМ від електромережі, для чого необхідно вимкнути тумблери, а потім витягнути штепсельну вилку із розетки.

29. Протерти зовнішню поверхню ПЕОМ чистою вологою тканиною. При цьому не допускається використання розчинників, одеколону, очищуючих препаратів в аерозольній упаковці.

30. Прибрати робоче місце. Скласти дискети у відповідні місця зберігання.

Вимоги безпеки життєдіяльності в аварійних ситуаціях.

31. При появі незвичного звуку, запаху паленого, самовільного вимкнення машини негайно припиніть роботу і повідомте про це безпосереднього керівника.

32. ПЕОМ необхідно використовувати у суворій відповідності з експлуатаційною документацією на неї.

33. Під час виконання роботи слід бути уважним, не звертати уваги на сторонні речі.

34. Про всі виявлені несправності та збої в роботі апаратури необхідно повідомити безпосереднього керівника